

Til Universitetsstyret
Fra Universitetsdirektøren

Sakstype: Vedtakssak
Møtesaksnr. V-sak 4
Møtenr.: 7/2014
Møtedato: 2. desember 2014
Notatdato: 18. november 2014
Arkivsaksnr.:
Saksbehandler: Magnus Otto Rønningen og Marianne Løken

Frie midler til forskning

Det er kommet forslag fra to styrerepresentanter (Karin Widerberg og Kristian Gundersen) om en ordning hvor søknader om frie midler i NFR som gis de beste karakterer innenfor respektive fagområde, men som ikke innvilges, vil gå videre til UiO hvor de vil fordeles etter fakultet og institutt (etter en utarbeidet fordelingsnøkkel).

Universitetsdirektøren fikk i oppdrag av universitetsstyret 11. september 2014 å utrede forslagene og vurdere tildelingskriterier og mulige alternativer slik at prosessen får relevans for budsjett 2016.

Beregningene av de økonomiske konsekvensene for søknader til FRIPRO viser at en estimert kostnad på nær 90 millioner kroner (med karakter 7) og 562 millioner kroner (karakter 6) fordelt over tre år dersom UiO skal bevilge egne midler.

Beregningene av de økonomiske konsekvenser knyttet til ERC-kandidater (basert på søkere som har vært til intervju) viser en estimert kostnad på om lag 54 millioner EURO (ca. 450 millioner kroner) fordelt over fem år.

Bevilgninger til disse ordningene vil innebære en omprioritering av egne midler og må ses i sammenheng med allerede eksisterende ordninger for frie midler ved UiO.

Saken ble behandlet i dekanmøtet 12. november. Dekanene ga ikke sin tilslutning til forslaget.

Forslag til vedtak:

Alternativ I:

Styret ønsker ikke å gå videre med saken og tar derfor saken til etterretning

Alternativ II:

Styret ber om at saken behandles som del av den ordinære fordelingsprosessen for 2016.

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
universitetsdirektør

Knut Riksen jr.
direktør virksomhets- og økonomistyring

Vedlegg: Styrenotat om Frie midler

Til Universitetsstyret
Fra Enhet for lederstøtte/Gruppe for virksomhets- og økonomistyring

---

Sakstype: Vedtakssak
Møtesaksnr. V-sak 4
Møtenr.: 7/2014
Møtedato: 2. desember 2014
Notatdato: 18. november 2014
Arkivsaksnr.:
Saksbehandler: Magnus Otto Rønningen og Marianne Løken

Frie midler til forskning

Bakgrunn

Vi viser til orienteringssak 5 og styresak 4, fra universitetsstyrets møter hhv. 24.-25. juni og 11. september 2014. Styret gjorde følgende vedtak 11. september (V-sak 4): «Universitetsstyret ber universitetsdirektøren utrede forslagene og vurdere tildelingskriterier og mulige alternativer slik at prosessen får relevans for budsjett 2016. Dette må ses i sammenheng med oppfølgingen av SAB-rapporten.»

Styrerepresentantene Karin Widerberg og Kristian Gundersen foreslo i notatet til styremøtet: «... en ordning hvor søknader om frie midler i NFR som gis de beste karakterer innenfor respektive fagområde, men som ikke innvilges, vil gå videre til UiO, til den av oss her foreslåtte satsningen på fri forskning hvor de vil fordeles etter fakultet og institutt (etter en utarbeidet fordelingsnøkkel).»¹

Konsekvenser av forslaget

Dersom vi ser på de økonomiske konsekvensene av forslaget så var det 11 prosjekter med karakteren 7 som fikk avslag ved behandlingen av 2014-søknadene til FRIPRO (24 prosjekter fikk tilslag med karakter 7). Skulle UiO gitt disse 11 prosjektene støtte over eget budsjett, ville dette medføre en estimert kostnad på nær 90 millioner kroner fordelt over tre år (se tabell 1). 70 prosjekter med karakteren 6 fikk avslag (27 prosjekter fikk tilslag, 20 av disse gjennom fellesløftet). Skulle UiO gitt disse 70 prosjektene støtte over eget budsjett, ville dette medføre en estimert kostnad på 562 millioner kroner fordelt over tre år (se tabell 2).

Tabell 1: Søknader med avslag og karakter 7 (2014), fordelt på fagkomitee

Komitee	Antall	Gjennomsnittlig innvilget beløp	Estimert kostnad (mill kr.)
FRIMEDBIO	4	8,5	34
FRINATEK	1	7,2	7,2
FRIHUMSAM	6	8	48
Totalt	11		89,2

¹ Se vedlagt 1, Forslag om frie midler for forskning i budsjettet fra Karin Widerberg og Kristian Gundersen.

Tabell 2: Søknader med avslag og karakter 6 (2014), fordelt på fagkomitee

Komitee	Antall	Innvilget beløp	Estimert kostnad (mill kr.)
FRIMEDBIO	30	8,5	255
FRINATEK	16	7,2	115,2
FRIHUMSAM	24	8	192
Totalt	70	23,7	562,2

Vi har også foretatt en gjennomgang av økonomiske konsekvenser knyttet til ERC-kandidater. Gjennomgangen har vært knyttet til søkere som har vært til intervju, men fått avslag på sine søknader. Skulle UiO gitt disse prosjektene støtte over eget budsjett, hadde dette medført en estimert kostnad på om lag 54 millioner EURO (ca. 450 millioner kroner) fordelt over fem år (se tabell 3).

Tabell 3: Søknader ERC til trinn 2 (intervju) med avslag

	Antall søknader trinn 2	Søkt støtte (Euro)
ERC Advanced Grant	13	30 545 010
ERC Starting/Consolidator Grant	17	23 498 919
Totalt	30	54 043 929

En slik ordning vil medføre en vesentlig omprioritering av UiO sine midler fra andre formål. Etableringer av en slik ordning vil derfor måtte sees i sammenheng med allerede eksisterende ordninger for frie midler ved UiO».

Eksisterende ordninger ved UiO for frie midler

UiO har i løpet av de siste årene styrket fordelingen av midler til fri forskning. Dette har hovedsakelig vært gjort ved sentrale avsetninger til egenandeler i fellesløftet I og II, samt gjennom øremerking av midler til forskning.

Fellesløftet:

- Fellesløftet 1: UiOs egenandel over tre år 141, 3 millioner kroner, hvor sentralt dekker 44,7 millioner kroner (fakultetenes andel 96,6, millioner kroner).
- Fellesløftet 2: UiOs egenandel over tre år 68, 5 millioner kroner, hvor sentralt dekker 39 millioner kroner (fakultetenes andel 29,5 millioner kroner).
- Det er signalisert et nytt fellesløft i 2016. Gitt en ramme på 200 millioner kroner, vil UiOs andel utgjøre om lag 70 millioner kroner.

Midler øremerket til forskning:

- Småforsk (overført i rammen): 22,1 millioner kroner årlig.
- Kartlegging av fakultetenes innspill om frie midler: Småforsk, annum og andre typer driftsmidler: Utgjør samlet ca. 80-90 millioner kroner årlig.
- Øremerking RNB: 9,2 millioner kroner øremerket til driftsmidler, fast vitenskapelig tilsatte.
- Forsknings og utdanningskvalitet: 30 millioner kroner årlig på varig basis for styrke forsknings- og utdanningskvalitet.

Behandling i dekanmøtet

Saken ble behandlet i dekanmøtet 12. november. Dekanene ga ikke sin tilslutning til forslaget. Her er noen av kommentarene som fremkom:

- Faglige forutsetninger og prioriteringer bør danne grunnlag for slike tildelinger

- Kan gi signaler til omverdenen om at UiO selv finansierer prosjekter som får beste karakter i NFR
- Ordningen vil gi et negativt insentiv til søknader til ERC/EU

Videre behandling

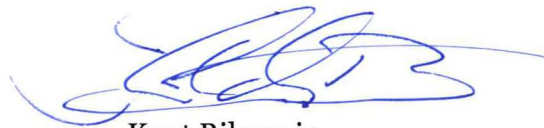
Universitetsdirektøren ser for seg følgende alternativer for videre behandling av saken:

- i. Styret ønsker ikke å gå videre med saken og tar derfor saken til etterretning
- ii. Styret ber om at saken behandles som del av den ordinære fordelingsprosessen for 2016.

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe

universitetsdirektør

Knut Riksen jr.

direktør virksomhets- og økonomistyring

Vedlegg:

- 1) Forslag om frie midler for forskning i budsjettet fra Karin Widerberg og Kristian Gundersen
- 2) Notat om Endringer og støtteordninger knyttet til Fri prosjektstøtte og ERC

Forslag om frie midler for forskning i budsjettet

Spørsmålet om midler for ikke-programstyrt forskning har vært oppe ved tidligere styremøte, initiert av et notat fra Kristian Gundersen. Som en følge av notatet ble det gjort en oversikt over slike midler på institutt og fakultetsnivå ved UiO. Oversikten illustrerte problemet; meget få midler (f.eks. småforskningsmidler) ble brukt meget forskjellig. Nåværende ordninger gir altså ytterst begrenset plass for ikke-programstyrt forskning med midler fra UiO. Når universitet går inn for nye programstyrte satsinger; Life science og the Nordic model, bør det derfor også satses på ikke-programstyrt forskning. Da dette også er noe som etterlyses og poengteres i Strategic Advisory Boards rapport (2014) – for at UiO skal kunne ivareta kreativitet og kompetanse og profilere seg mer autonomt i forhold til forskningsråd og departement – vil vi her komme med et konkret og avgrenset forslag som knytter seg til NFR-søknader, mens vi venter på at andre punkter i Gundersens notat følges opp og legges frem for behandling i styret.

I den nylig gjennomførte evalueringen av norsk forskning ble den nesten totale dominansen av programstyrt forskning ved NFR, problematisert og kritisert. NFRs program med frie midler er meget begrenset og derfor innvilges kun en brøkdel av søknader, også av de som gis høyeste karakter. Dette må virke demotiverende på fremtidige søkere og avskrekke dem fra å gå i gang med det store arbeid som en søknad om forskningsmidler innebærer.

Mot denne bakgrunn vil vi foreslå en ordning hvor *søknader om frie midler* i NFR som gis *de beste karakterer innenfor respektive fagområde*, men som ikke innvilges, vil gå videre til UiO, til den av oss her foreslåtte satsningen på fri forskning hvor de vil fordeles etter fakultet og institutt (etter en utarbeidet fordelingsnøkkel). På denne måten trenger det ikke gjøres en ny vurdering av respektive søknad og administrasjonskostnadene vil bli små. For søkerne vil det bety at deres sjanser for å få gjennomslag på en søknad øker betraktelig, noe som vil føre til at flere blir motivert til å søke om slike forskningsmidler i NFR. Det vil si, vi foreslår å innføre en ordning som også bidrar til å øke antallet søknader til NFR. Det ville være et meget viktig signal i forhold til våre vitenskapelige ansatte; at vi støtter gode søknader, ikke bare de som faller innenfor våre satsingsområder.

Vårt forslag er at styret stiller seg bak en beslutning om å sette av en slik post – for ikke-programstyrt forskning av høyeste kvalitet – i budsjettet, og at det utarbeides en fordelingsnøkkel som legges frem for styret til behandling.

Utvikling og status knyttet til Fri prosjektstøtte og eksterne/interne støtteordninger for Fri prosjektstøtte/ERC

Innledningsvis gjøres en kort gjennomgang av utvikling og status for Fri prosjektstøtte. Det redegjøres for endringer i innretning for siste års FRIPROs, den nasjonale konteksten og UiOs resultater. Videre gis en kort gjennomgang av UiOs deltakelse i Det europeiske forskningsrådet (ERC), der interne og eksterne støtteordninger trekkes frem.

Fri prosjektstøtte

De tre siste årene har det pågått et omfattende arbeid ved Forskningsrådet for å videreutvikle FRIPRO. Som et resultat av dette var det flere viktige endringer for den frie prosjektstøtten søknader med frist mai 2013:

- Nye målformuleringer, med sterkere vektlegging av dristighet og faglig fornyelse
- Ny søknadstype for unge forskertalenter
- Et eget vurderingskriterium for dristighet og faglig fornyelse
- Nye retningslinjer for håndtering av svært tverrfaglige søknader
- Fagkomiteene for hhv. FRIHUM og FRISAM var slått sammen til FRIHUMSAM-komiteen
- Nytt mandat for fagkomiteene

http://www.forskningsradet.no/prognett-fripro/Hvem_gjør_hva_i_FRIPRO/1253990867261

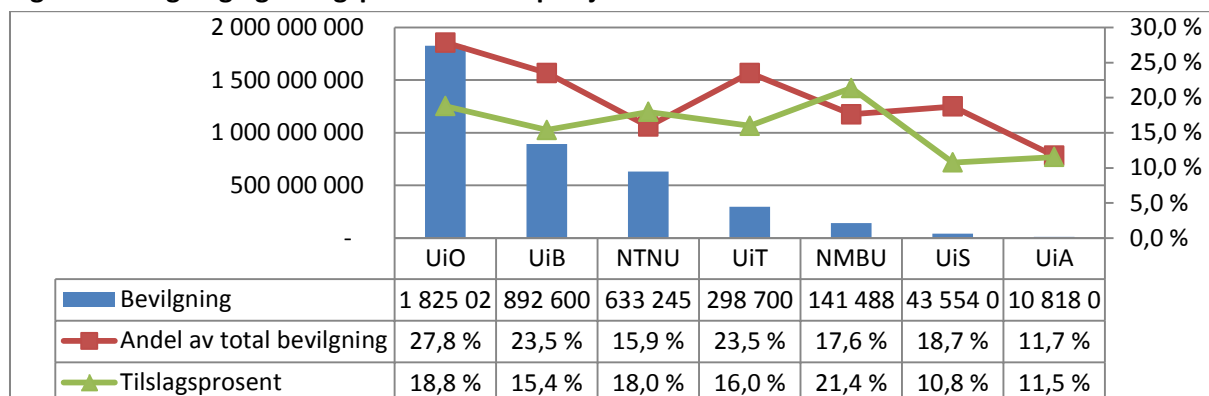
Samlet sett fikk komiteene en ramme på om lag 575 mill. kroner til nye prosjekter ved denne utlysningen, fordelt med 152 mill. på FRIHUMSAM, 235 mill. på FRIMEDBIO og 190 mill. på FRINATEK. Det ble behandlet 1219 søknader, en økning på 203, tilsvarende 20 prosent, fra året før. Det totale antall innvilgede søknader per fagkomité var tilnærmet uendret fra året før, men for hele FRIPRO var antall forskerprosjekt redusert fra 58 til 45 og personlig postdoktorstipend fra 25 til 20. Årsaken til nedgangen for forskerprosjekt var først og fremst et resultat av innføringen av den nye søknadstypen for unge forskertalenter.

UiO har over en lang periode vært den institusjonen med flest søknader innen fri prosjektstøtte. I perioden 2005-2013 hadde UiO en bevilgning fra fri prosjektstøtte, som tilsvarer hva UiB, NTNU og UiT samlet hentet inn.¹ Som Figur 1 viser, ser vi også at fri prosjektstøtte har vært en viktig del av UiOs samlede inntekter fra Forskningsrådet over en lang periode.

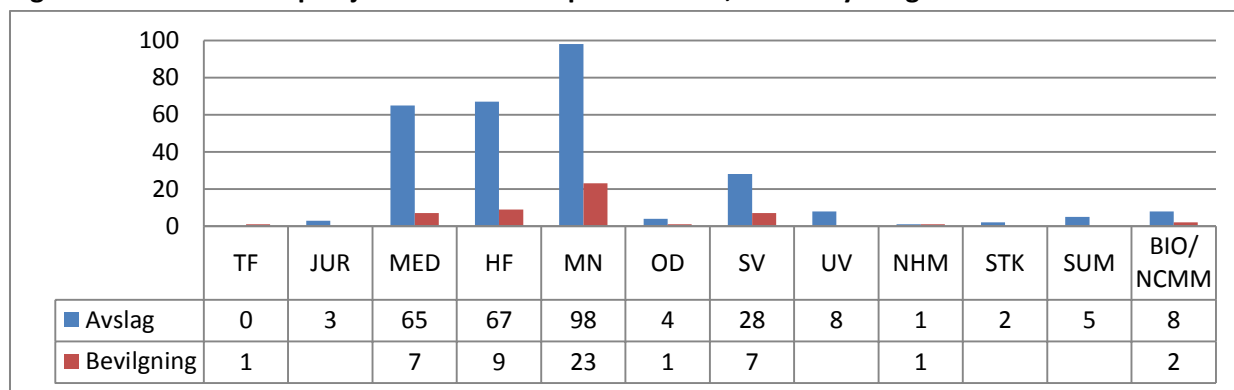
¹ Beregningen gjort av Enhet for økonomi- og virksomhetsstyring, basert på datasett fra Norges Forskningsråd. Gjelder også figur 2.

Figur 1: Bevilgning og tilslagsprosent for fri prosjektstøtte ved universitetene 2005-2013

I alt ble det i 2014 sendt 342 søknader til FRIPRO fra UiO. Som vist i figur 2 fikk i alt 51 søknader (14,9 %) tilslag.² Disse fordelte seg på 14 forskerprosjekter, 28 unge forskertalenter og 9 personlige postdoktorstipend.

Figur 2: Søknader til Fri prosjektstøtte fordelt på fakulteter, 2014-utlysningen

Av de 51 innvilgede prosjektene ble 20 prosjekter fordelt via fellesløftet (se tabell 1). Totalt har disse prosjektene en totalramme på 136,8 millioner kroner, hvorav UiOs egenandel er på 68,4 millioner kroner.

Tabell 1: Tildeling Fri prosjektstøtte fordelt på UiOs enheter

	Ordinær tildeling	Fellesløftet	Totalt antall innvilgede prosjekter
TF	1	0	1
JUR	0	0	0
MED	3	4	7
HF	6	3	9
MN	14	9	23
OD	0	1	1
SV	5	2	7
UV	0	0	0
KHM	0	0	0
NHM	1	0	1
Sentra	1	1	2

² I følge Forskningsrådets offisielle statistikk har UiO 423 søknader. Dette inkluderer imidlertid 81 søknader fra helsesektoren.

ERC-søknader

Som det fremgår av tabell 4, har det hittil blitt sendt 243 søknader til de tre ulike utlysningene i Det europeiske forskningsrådet (ERC).³ De aller fleste av disse er knyttet til det syvende rammeprogrammet. Totalt har UiOs forskere søkt om i overkant av 3,5 milliarder kroner og har fått tilslag på om lag 320 millioner kroner. Tilslagsprosenten ligger noe i underkant av Forskningsrådets Fri prosjektstøtte for tilsvarende periode. UiO har en vesentlig høyere tilslagsprosent for Advanced Grants enn hva tilfellet er for Starting Grants.

Tabell 2: ERC-søknader fra UiO i perioden 2007- våren 2014

	Antall søknader	Søknadsbeløp (Euro)	Innvilgede søknader	Innvilgede søknadsbeløp (EURO)	Tilslagsprosent
ERC Advanced Grant	84	190 341 813	13	27 631 840	15,5 %
ERC Starting-Consolidator Grant	155	233 838 401	11	12 502 728	7,1 %
ERC Synergy Grant	4	34 826 757			
Totalt	243	459 006 971	24	40 134 568	9,9 %

Søkere til ERC- stipender Advanced Grant og Starting Grant som fikk toppkarakter, men som likevel ikke oppnådde støtte fra ERC av budsjettmessige årsaker, kunne få opp til 75 prosent av søknadsbeløpet fra Forskningsrådet. Ordningen ble innført i 2008 for å stimulere flere forskere ved norske institusjoner til å søke om midler fra ERC. En ulempe har hele tiden vært at søkerne som har fått midler fra Forskningsrådet, ikke har hatt anledning til å søke ERC om støtte til det samme prosjektet. Dette var derfor på mange måter i strid med intensjonen om økt deltakelse i ERC. Forskningsrådets finansiering av ERC-søkere utgjorde en forholdsvis stor del av midlene til FRIPRO. Hver ERC-søknad som har fått finansiering gjennom Forskningsrådets ordning har kostet FRIPRO vesentlig mer enn et gjennomsnittlig FRIPRO-forskerprosjekt. Ordningen ble derfor avsluttet fra 2014. Ved UiO har fire Advanced Grant-søkere og åtte Starting Grant-søkere fått denne støtten gjennom Forskningsrådet. De fleste av disse har ikke senere søkt ERC.

UiO hadde en lignende støtteordning for ERC finalister som ERC/FRIPO. Det ble gitt et beløp på kr. 250.000 i tre år for ERC Starting Grant-finalistene, mens beløpet for finalistene til ERC Advanced Grant var kr. 750.000 i tre år. Fire Advanced Grant-søkere fikk støtte fra UiO i perioden ordningen eksisterte (2009-2012).

UiO har avsatt strategiske midler for posisjonering mot EU. Hvert år søker UiO Norges forskningsråd om en rammebevilgning innenfor PES2020-ordning. Dette danner grunnlaget for UiO-PES2020 hvor UiOs ansatte søker støtte for prosjektsøknader rettet mot Horisont 2020. PES midlene ved UiO brukes som stimuleringsmidler i søknadsprosessen. Støttebeløpene håndteres som stykkpris og satsene varierer avhengig av søkers rolle i prosjektet, størrelse av prosjektet, og hvilken prosjekttype prosjektet er rettet mot. Hver søker til ERC kan få 50 000 til frikjøp, reiser og ekstern bistand.

UiO etablerte i 2012 et toppforskningselement i den interne fordelingsmodellen. Denne støtten beløper seg i 2014 til 45 millioner kroner.

³ Alle data knyttet til ERC er levert og tilrettelagt av EU-kontoret ved Avdeling for Fagstøtte

